

հրեա): Էսպերանտոն ընտանիքներում կիրառելու հետևանքով այժմ կան մոտավորապես 1000 էսպերանտիստներ, որոնք ի ծնե խոսում են այդ լեզվով:

Կիրառողները: Էսպերանտիստների ամենազանգվածային կազմակերպությունը՝ UEA-ն (Universala Esperanto-Asocio- Միջազգային Էսպերանտո Միություն), իր մեջ ներառում է 70 երկրների միություններ և հազարավոր անհատական էսպերանտիստներ 120 երկրներից: Ըստ վաճառված գրքերի և էսպերանտական կազմակերպությունների վիճակագրական տվյալների՝ էսպերանտիստների քանակը հասնում է մինչև մի քանի միլիոնի: Էսպերանտոյով խոսում են ամբողջ աշխարհում, ընդ որում նշանակալից թվով էսպերանտիստներ կան Ճապոնիայում, Չինաստանում, Բրազիլիայում, Իրանում, Մադագասկարում, Հունգարիայում, Կուբայում, Տոգոյում և այլ երկրներում:

Ուսուցումը: Էսպերանտոյով հաղորդակցումը շատ արագ է տեղի ունենում: Մեկ ամիս ուսումնասիրելուց հետո էսպերանտոն կարելի է օգտագործել նամակագրության մեջ, ևս մի քանի ամիս հետո՝ արտասահմանում շփումների դեպքում: Փորձերը և ոչ պաշտոնական դիտարկումները ցույց են տվել, որ էսպերանտոյի նախնական ուսուցումը (մաթրենիից հետո) դյուրացնում է հետագայում օտար այլ լեզուների յուրացումը: Չնայած էսպերանտոյի մանկավարժական մեծ ներուժակ արդյունավետությանը ոչ հաճախ է այն ներառվում ազգային կրթական ծրագրերում: Մեծ մասամբ սովորում են ինքնուս եղանակով, էսպերանտական ակումբներում և հեռակա կամ համացանցով՝ www.lernu.net, որը առաջարկում է դասընթացներ ավելի քան 30 լեզվով: Ինքնուսույց նյութեր և դասագրքեր են հրատարակված ավելի քան 100 լեզվով:www.edukado.net կայքը տեղեկացնում է էսպերանտոյի դասընթացների ժամանակակից գործունեության մասին:

Պաշտոնական ճանաչումը: 1954թ. ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Գլխավոր Խորհրդաժողովը ընդունել է, որ էսպերանտոյի ձեռք բերած նվաճումները միջազգային մտավոր փոխանակումների գործում համապատասխանում են ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի նպատակներին, գաղափարներին, և շուտով ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ու UEA-ի միջև հաստատվում են խորհրդակցական կապեր: Համգործակցումն այս կազմակերպությունների միջև գնալով զարգանում է: 1985թ.-ին ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն առաջարկությամբ դիմել է իր կազմի մեջ մտնող երկրներին և միջազգային կազմակերպություններին՝ էսպերանտոյի ուսուցումը մտցնելու դպրոցական ծրագրերում և լեզուն օգտագործելու միջազգային համագործակցություններում: UEA-ն պաշտոնական կապեր ունի նաև ՄԱԿ-ի, ՄԱԿ-ի Մանկական Ֆոնդի (Unicef), Եվրախորհրդի, Միացյալ Նահանգների կազմակերպությունների և Միջազգային Ստանդարտացում (չափորոշացում) կազմակերպության հետ:

Ժողովներ և ճամփորդություններ: Ավելի քան 100 միջազգային խորհրդաժողովներ և ժողովներ են տեղի ունենում էսպերանտո լեզվով առանց թարգմանիչների և մեկնաբանների: Աշխարհագրական մասշտաբով և կարևորությամբ աչքի է ընկնում Միջազգային Էսպերանտո Վեհաժողովը, որը վերջին տարիներին կայացել է Վիլնյուս (2005), Ֆլորենցիա (2006), Յոկոհամա (2007), Ռոտերդամ (2008), Բելլեստոկ (2009), Հավանա (2010) քաղաքներում, իսկ հաջորդ վեհաժողովները տեղի կունենան Կոպենհագենում (2011) և Հանոյում (2012): Բացի միջազգային համաժողովներից պարբերաբար համաժողովներ են կազմակերպվում ըստ մայրցամաքների և երկրների, տեղի են ունենում նաև բազմաթիվ տարածաշրջանային և տեղական հանդիպումներ, որոնց սովորաբար մասնակցում են տարբեր երկրների էսպերանտիստներ: UEA-ի երիտասարդական բաժանմունքի կողմից հրատարակվող «Pasporta Servo» ամենամյա տեղեկագիրքը պարունակում է ավելի քան 1225 անձանց հասցեներ, որոնք էսպերանտիստ-ճանապարհորդներին տրամադրում են անվճար օթևան:

Համալսարաններ ու գրադարաններ: Որոշ համալսարաններ էսպերանտոն ներառում են լեզվաբանությանը վերաբերող դասընթացներում, որոշներն էլ առաջարկում են ուսումնասիրել այն որպես ուսումնական անկախ նյութ: Հիշատակման է արժանի Պոզնանի Ա.Միցկևիչի անվան համալսարանը (Լեհաստան), որտեղ կարելի է ստանալ էսպերանտոլոգիայի և միջլեզվաբանության բնագավառների դիպլոմներ: Ամերիկյան ժամանակակից լեզուների միության մատենագիտական տարեգիրքը ամեն տարի գրանցում է ոչ պակաս քան 300 գիտական հոդված էսպերանտոյի մասին: Էսպերանտո գրականության մեծ հավաքածուներ կան Ավստրիայի Ազգային գրադարանի մաս կազմող Վիեննայի միջազգային էսպերանտո թանգարանի գրադարանում (35.000 գիրք): Ավելի քան 20.000 գիրք կա UEA-ի Հոդլերի անվան գրադարանում (Ռոտերդամ), Բրիտանիայի էսպերանտո միության, Գերմանիայի Ալեն քաղաքի, Ճապոնիայի էսպերանտո Բնասիտուտի (Տոկիո) գրադարաններում: Վիեննայի և Ալենի գրադարանների հետ կարելի է խորհրդակցել համացանցով և ստանալ գրքեր միջազգային միջգրադարանային բաժանորդագրությամբ (աբոնեմենտով):

Շփումներ՝ ըստ մասնագիտությունների և հետաքրքրությունների: Գոյություն ունեն էսպերանտերեն խոսողների բազմազան կազմակերպություններ, որոնցից են բժիշկների, գրողների, գիտնականների, երաժիշտների, երկաթուղայինների և այլ բնագավառների կազմակերպություններ, որոնք հրատարակում են սեփական ամսագրերը, կազմակերպում խորհրդաժողովներ և զարգացնում լեզուն ըստ մասնագիտությունների կամ բնագավառների: Ման-Մարինոյի Գիտությունների Միջազգային Ակադեմիան և տարբեր երկրներում գործող նրա ճյուղերը ձգտում են էսպերանտոյի միջոցով հեշտացել միջազգային և միջճյուղային համագործակցում համալսարանական մակարդակով: Էսպերանտոյով պարբերաբար հրատարակվում են ինչպես թարգմանչական, այնպես էլ բնագիր գրքեր աստղագիտության, կիբեռնետիկայի, բուսաբանության, բժշկության, փիլիսոփայության, քիմիայի, իրավաբանության և համակարգչային ծրագրերի վերաբերյալ: 2009թ. UEA-ն էսպերանտերեն հրատարակել է Դարվինի տեսակների ծագման գիտական դասակարգման շարքը՝ «Գիտական Միտք» վերնագրով: Էսպերանտիստները միավորվում են ոչ միայն ըստ մասնագիտությունների, այլև ըստ հետաքրքրությունների՝ սկաուտներ, զբոսաշրջիկներ, շախմատիստներ, գո խաղացողներ, հաշմանդամներ և այլք, որոնք ունեն իրենց համապատասխան կազմակերպությունները: UEA -ի երիտասարդական բաժանմունքը հաճախ կազմակերպում է միջազգային համաժողովներ ու հրատարակում սեփական ամսագրերը և այլ պարբերականները: Բուդապեշտները, կաթոլիկները, բողոքականները, մորմոնները, բահաները և աթեիստները ևս ունեն իրենց կազմակերպությունները: Բազմաթիվ ուղղություններով գործող հասարակական խմբավորումներ էսպերանտոն ակտիվորեն օգտագործում են իրենց կողմից իրականացվող միջոցառումներում և միջազգային շփումներում: «Առանց ազգության միջազգային միություն»-ում համագործակցում են զանազան աշխատանքային գաղափարամետներ:

Գրականություն: Էսպերանտո լեզվով ծաղկող գրական ավանդույթը ճանաչում է ստացել միջազգային ՊԵՆ-ակումբի կողմից, որի կազմի մեջ 1993 թ.-ին ՊԵՆ-ի 60-րդ կոնգրեսում պաշտոնապես մտել է էսպերանտական ՊԵՆ կենտրոնը: Էսպերանտոյով ստեղծագործելուն խթանում է էսպենարանտոյի Գրական Ակադեմիան, որը հիմնադրվել է 2008թ.-ին:

Էսպերանտոյով ստեղծագործող ներկայիս հայտնի գրողներից են վիպասաններ Տրևոր Մտիլիլը (Ավստրալիա), Իշտվան Նեմերը (Հունգարիա), Սպոմենկա Շտիմեցը (Խորվաթիա), Մանուել դե Մեաբրան (Կատալոնիա) և բանաստեղծներ Մաուրո Նևրին (Իտալիա), Մաո Ջիֆուն (Չինաստան), Միքայել Հիշպլինգը (Բարայել) ու Աբել Մոնտագուտը (Կատալոնիա), ակնարկագիրներ (Էսսեիստներ) և թարգմանիչներ Պրոբալ Դասգուպտան (Հնդկաստան) և Համֆրի Տոնկինը (ԱՄՆ) : Էսպերանտո-բանաստեղծներից են՝ Վիլյամ Աուլըր, Մարյորի Բոուլթոնը և Բալդուր Ռագնարսոնը, ովքեր եղել են գրականության Նոբելյան մրցանակի թեկնածուներ:

Թարգմանություններ: Վերջին ժամանակներս կատարված բազմաթիվ թարգմանություններից աչքի են ընկնում Շեքսպիրի «Ձմեռային հեքիաթը», Մանգոնիի «Փեսացուն և հարսնացուն», Տոլկինի «Օդակների տիրակալը», Գարսիա Մարկեսի «Հարյուր տարվա մենությունը», Հեմինգուեյի «Օերունին և ծովը», Բուլգակովի «Վարպետ ու Մարգարիտան», Ցաո Սյուեցինյայի «Քուն կարմիր վերնատանը», Գրասի «Թիթեյա թմբուկը», Յարուսլավ Հաշեկի «Քաջ զինվոր Շվեյկի արկածները», Վու Չենգենի չինական դասական վեպը՝ «Ուխտավորը դեպի արևմուտք»: Տարբեր լեզուներից թարգմանվել են նաև բազմաթիվ հատընտիրներ: Էսպերանտոյով թարգմանված են մանկական գրքեր Աստերկսի, Ալիսայի, Վիննի-Թուխի, Երկարագուլպա Պեպիի և այլոց մասին: Նկատի առնենք, որ տպագրվում են նաև թարգմանություններ Էսպերանտերենից: Օրինակ՝ Թիվադոր Սորոսի (հայտնի ֆինանսիստ Ջորջ Սորոսի հայր) 1965թ. Էսպերանտոյով գրված «Ղիմակահանդես»-ը թարգմանվել է անգլերեն, գերմաներեն, ռուսերեն, հունգարերեն և թուրքերեն: Այն պատմում է ֆաշիստների կողմից Բուդապեշտը զավթելու ընթացքում իր ընտանիքի կրած փորձությունների մասին: Լեն լրագրող Ռոման Դոբրզինսկու «Ջամենհոֆի փողոց» գիրքը թարգմանվել է տպագրվել է 12 լեզուներով:

Թատրոն և կինո: Էսպերանտոյով բեմադրվել են Գոլդոնիի, Իոնեսկոյի, Ալան Այկբարնի, Շեքսպիրի պիեսները: 2001թ. դեկտեմբերին Վիետնամի մայրաքաղաք Հանոյում ներկայացվել է Շեքսպիրի «Լիր արքա» դրաման՝ տեղի դերասանների ուժերով: Էսպերանտոն կինոյում ավելի քիչ է օգտագործված: Դեռևս Չապլինի «Մեծ դիկտատորը» ֆիլմում եղել են դրվագներ, որտեղ ցուցադրվել են Էսպերանտերեն ազդագրեր: Ճապոնական «Յան Արիմա» ֆիլմում որոշ երկխոսություններ եղել են Էսպերանտոյով, իսկ Լեսլի Մտիվենսի պաշտամունքային «Ժնկուր» ֆիլմում բոլոր երկխոսությունները արվել են միայն Էսպերանտոյով:

Երաժշտություն: Էսպերանտոյում ներառված երաժշտական ժանրերից են ժողովրդական և այլ հանրահայտ երգերը, ռոքը, էստրադան, մեներգերը, խմբերգերը և նույնիսկ օպերան: Հանրաճանաչ երգահաններից և կատարողներից Էլվիս Կոստելլոն և Մայքլ Ջեքսոնը, ոգեշնչված Էսպերանտո լեզվով, թողարկել են ձայնասկավառակներ, գրել են նվագախմբային ստեղծագործություններ, որոնք նաև օգտագործել են տեսաֆիլմերում: 1996թ. թողարկված «Էսպերանտո» ալբոմի մի քանի երգեր բարձր տեղ են գրավել իսպանական հանրահայտ երգերի ցանկերում: Ամերիկացիներ Լուի Հարիսոնի «La Koro Suro» -ն և Դավիդ Գեյնսի 1-ին սիմֆոնիան պարունակում են դասական նվագախմբային և երգչախմբային ստեղծագործություններ Էսպերանտո տեքստով: 2000թ.-ին ֆրանսիական «Վիլնիկոսմո» ստուդիան թողարկել է Էսպերանտերեն երգող ժամանակակից առավել հանրաճանաչ երգիչների և երգչախմբերի 10 ձայնասկավառակներ: Էսպերանտերեն երգեր կարելի է գտնել նաև համացանցում:

Պարբերականներ: Ավելի քան 100 ամսագրեր և թերթեր են հրատարակվում Էսպերանտոյով, ներառյալ հասարակական-քաղաքական «Մոնատո» (Բելգիա), UEA-ի «Էսպերանտո» պաշտոնական և երիտասարդական «Կոնտակտ» ամսագրերը: Շատ ամսագրեր ունեն էլեկտրոնային տարբերակներ և նաև արխիվներ համացանցում: Հրատարակվում են ակադեմիական, բժշկական, կրոնական, մասնագիտական, գրական, երիտասարդական ամսագրեր:

Ռադիո և հեռուստատեսություն: Բրազիլիայի, Չինաստանի, Կուբայի, Լեհաստանի և Վատիկանի ռադիոկայանները կանոնավորապես հաղորդում են հեռարձակում Էսպերանտոյով: Գնալով ավելի են շատանում համացանցով լսելի Էսպերանտիստական ծրագրերը: Բի-Բի-Սի-ի արտոնագրով թողարկված «Մագին Գոնդոլենդի մեջ» հայտնի լեզվաբանական դասընթացի Էսպերանտո տարբերակը հեռարձակվել է շատ երկրների հեռուստաալիքներով: Լեհաստանի Բելեստոկ քաղաքի Էսպերանտո TV-ն կանոնավորապես հեռարձակում է Էսպերանտերեն ծրագրեր:

Համացանց: Համացանցում Էսպերանտոյի օգտագործումը շատ աշխույժ և արագ զարգացող բնույթ է կրում: Գոյություն ունեն քննարկումների հարյուրավոր կայքեր, որոնք շոշափում են բազմաթիվ թեմաներ՝ սկսած ընտանիքում Էսպերանտո լեզվի օգտագործումից մինչև հարաբերականության տեսություն: Էսպերանտոն լայնորեն օգտագործվում է ակնթարթային հաղորդակցությունների համակարգում՝ ICQ, IRC, MSM, Skype: Էսպերանտոյով ստեղծվել են այնպիսի համակարգչային ծրագրեր, ինչպիսիք են՝ ուղղագրական, քերականական սրբագրիչները և ստեղծաշարի դասավորումը: Open office, Firefox, Irfan View, KDE գրաֆիկական պատկերների մշակումը, ինչպես նաև Ubuntu և Mandriva գործադրող (օպերացիոն) համակարգերը ունեն Էսպերանտո տարբերակներ: Google, Wikipedia, Facebook և Ipernity հանրահայտ կայքերը ունեն նաև Էսպերանտո տարբերակը:

UEA - ի ծառայությունները: UEA - ն լույս է ընծայում գրքեր, ամսագրեր և տարեգիրք, որը ներառում է Էսպերանտո կազմակերպությունների և ավելի քան 100 երկրների տեղական ներկայացուցիչների հասցեացուցակները: Այդ հրատարակչությունների, ձայնասկավառակների, թվային տեսասկավառակների և այլնի մասին տեղեկատվությունները կարող եք գտնել www.uea.org/katalogo կայքում: UEA - ի «Գրքի ծառայությունը» պարունակում է մոտավորապես 5000 անուն գրականություն:

Էսպերանտոյի մասին լրացուցիչ տվյալներ կարելի է ստանալ՝ կապվելով UEA - ի հետ՝ Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Nederlando, հեռ.՝ +31-10-4361044; ֆաքս՝ 4361751; uea@co.uea.org կամ 777 United Nations Plaza, New York, NY 10017, Usono (հեռ. + 1-212-687-7041; ֆաքս՝ 949-4177) կամ <http://www.uea.org> կամ Abovjan 3, 0001 Yerevan, Armenio, Tel: +374 10 26 48 73, +374 93 895 105, retposho: esperanto@area.am www.area.am